

# Het tweede leven van kurk



Maandagochtend in de winkel van *vzw Mariënstede* in Dadizele: dozen, zakken en nog eens dozen en zakken in alle formaten gevuld met kurk en op elkaar gestapeld, springen in het oog. De kurken stromen non-stop binnen. Er wordt veel wijn, champagne en bier gedronken in Vlaanderen, daarvan zien wij week na week het bewijs. Een drietal jaar geleden zetten we een bescheiden mandje in onze winkel om kurk te verzamelen voor *Petit Liège* vzw uit Luik, een sociale werkplaats die kurken recycleert tot isolatiemateriaal. Toen onze mand in geen tijd gevuld was en we onze kurken aan *Petit Liège* wilden leveren, kregen we te horen dat we die zelf naar de andere kant van het land moesten brengen. Daar stonden we dan met onze ingezamelde kurken. Ofwel moesten we de kurkmand terug uit de winkel verwijderen of we moesten er iets mee doen. We kozen voor het laatste.



PIETER EN FREDERIK ZIJN DE MEEST ENTHOUSIASTE HOOFDMEDEWERKERS.

ciële stimulans om door te gaan. Op een nieuwe locatie in het dorp richtten we een ateliertje in. We kochten een breekmachine om kurk te granuleren tot een fijne korrel. **Els**, één van de begeleiders, werd uitverkoren om 'kurkentrekker' (de persoon die het kurkproject behartigt) te zijn. We vonden **Peter Steen**, die natuurlijke materialen voor de bouw verkoopt, bereid om onze kurkisolatie op te nemen in zijn gamma. **Pieter** en **Frederik** werden de meest enthousiaste hoofdmedewerkers.

## Pieter en Frederik

Frederik is een kei in computeren. Zijn computeropleiding kreeg hij van Paul, een vrijwilliger uit het dorp. Frederik maakte een folder en een powerpointpresentatie met foto's en info over kurk. Tijdens het weekend doet hij zijn kurkenronde in Marke, waar zijn ouders wonen. Hij kan mensen stimuleren en zijn enthousiasme werkt aanstekelijk. Frederik wordt dit jaar 33 jaar. Hij heeft een lichte verstandelijke beperking en een fysieke handicap waardoor de bewegingen die hij maakt opvallend en minder gecontroleerd zijn. Het vraagt voor hem heel wat inspanning om de dingen te doen die andere

Omdat *Mariënstede vzw* onder andere mensen met een fysieke en/of mentale handicap tewerkstelt in verscheidene ateliers, dachten we dat een kurkatelier er nog bij moest kunnen. Ook motiveerde de idee ons om ter plaatse (in de regio West-Vlaanderen) kurken te verzamelen en te recyclen door het als isolatiemateriaal op de plaatselijke markt te brengen. Door 'afval' opnieuw te gebruiken, werken we mee aan een schoner milieu. Er komt op die wijze heel weinig vervoer bij te pas.

Een mooi voorbeeld van lokale economie. In onze ambachtelijke ateliers streven we er steeds naar om een natuurlijk product met een meerwaarde af te leveren. Het kurkatelier past in die visie. Zo kunnen mensen met een handicap op hun beurt een wederdienst bieden aan de gemeenschap. Naast de kaasmakerij, de bakkerij, het houtatelier, de tuin, het voedingsatelier, de winkel en de creatieve ateliers zou het kurkatelier het lijstje aanvullen. Het *Sinterklaasfonds* van de *Standaardgroep* gaf ons de finan-



FREDERIK GOOIT DE KURKEN IN DE KURKMACHINE

mensen vanzelfsprekend vinden. Hij heeft nochtans veel doorzettingsvermogen en een sterke wil om alles zoveel mogelijk zelf te doen. Door deze handicap is hij in *Mariënstede* komen wonen. Daar krijgt hij, waar nodig, ondersteuning bij wonen en werken. Hij woont in een studio met tal van aanpassingen zodat hij alles zoveel mogelijk zelfstandig kan doen. Frederik werkt ook in *De Winkelpoort*, het winkeltje van Mariënstede, waar eigen gecreëerde producten, het Oxfam-voedingsassortiment en ambachtelijke producten van andere leveranciers uit de streek, verkocht worden.

Pieter sleurt en sjouwt kurken van hier naar ginder. Hij is 29 jaar en

woont in Ledegem bij zijn ouders en zijn oma. Mensen uit het dorp brengen er geregeld kurken binnen. Pieter is grote supporter van Club Brugge en van de voetbalclub van Ledegem. Hierdoor kent hij veel mensen. In Mariënstede sorteert Pieter op computer de vele foto's voor ons tijdschrift. Het is ook Pieter die hout voorziet voor de kachel in de tuinwerkplaats. In de tuin is hij compostman. Hij maakt compost, zeeft, maakt potgrond. Pieter stelt veel vragen en staat met een open, geïnteresseerde geest in het leven. Jaarlijks op reis gaan en een stukje andere wereld zien, daar kijkt hij naar uit. Pieter voelt zich verantwoordelijk voor het goede verloop

van het kurkproces. Eerst moeten de kurken gesorteerd worden. Je hebt de echte kurken die in de groene bakjes moeten. De synthetische kurken gooien we in blauwe bakjes en de kurken waar nog plastic aan vast zit (bv. portokurken) gaan in gele sorteerbakjes. Pieter houdt alles goed in de gaten bij de andere medewerkers en helpt hen om correct te sorteren.

### Creatief met kurk

Iedereen is enthousiast om kurken te verzamelen voor het kurkproject. Restauranthouders beschikken wekelijks over aanzienlijke hoeveelheden kurken en besparen, door ze aan Mariënstede te bezorgen, grote volumes in hun dure afvalzakken. Kurk is een warm en natuurlijk materiaal en mensen vinden het doorgaans zonde om dit kostbaar gewonnen goed bij hun afval te gooien. In de composthoop breekt het niet gemakkelijk af wat bewijst hoe duurzaam kurk wel is. Bij de recyclage behoudt kurk alle kwaliteiten en dat kan van vele andere recyclageproducten niet gezegd worden (glas, papier,...). Kurk komt van de schors van kurkeiken die goed gedijen in Zuid-Europa en Noord-Afrika. De kurkeik (*Quercus suber*) hoort eigenlijk tot de beukenfamilie (*Fagaceae*). Het is een steeds groenblijvende boom die een hoogte van ongeveer 20 meter bereikt. Vooral in Spanje en Portugal wordt aan kurkwinning gedaan. Als je een kurkeik plant, duurt het 25 jaar voor je de eerste keer de schors kunt oogsten. Dit moet heel voorzichtig en met de nodige kennis gebeuren. Daarna kan het om de 10 jaar opnieuw. Doordat de vraag naar kurk overall toenam, heeft men het niet meer zo nauw genomen met de wachttijd van 10 jaar en die her en der ingekort. Men ging het zaakje forceren en de na-

tuur niet meer respecteren. Gevolg: de boomgaarden kregen last van een schadelijke zwam doordat de bomen verzwakt waren. De zoektocht naar andere materialen om wijnflessen af te dichten kon beginnen.

Kurk heeft vele goede eigenschappen. Het is een natuurlijk materiaal dat geluidsdempend en vuurbestendig is. De isolatiewaarde of lambda-waarde van kurk is vergelijkbaar met die van minerale wol (0,045 W/mK). Je kunt de kurkkorrels gebruiken als isolatiemateriaal bij gesloten houtskelet wanden en vloeren. Het kan ingeblazen worden zoals isofloc (cellulosevlokken) of in de houten vloerkaders gestort worden tussen de kepers volgens de dikte die je wenst (afhankelijk van de keperbreedte). Ook voor tussenvloeren in de houten roostering is het interessant en kan de geluidsdempende eigenschap een extra troef zijn. We krijgen veel vragen om nog meer kurk te recyclen (bv. van de plaatselijke containerparken). Daarom kijken we nu uit om een tweede machine aan te kopen. We hopen dat mensen dit schitterend natuurlijk isolatieproduct ontdekken zodat ons werk loont, de afvalberg slinkt en er minder nieuwe grondstoffen ontgonnen moeten worden door hergebruik van kurk.

## Schattendoos

Het is niet onze bedoeling om winst te maken met dit project. Mariënstede is een vzw en investeert telkens terug in de vzw die als hoofddoelstelling heeft: "Mensen met beperkingen ondersteunen en kansen bieden om zo autonoom mogelijk op verschillende levensdomeinen welzijn en geluk te beleven op hun levensweg." Onze bedoeling is dat mensen met beperkingen iets kunnen betekenen door dit werk. Hun arbeidsvreugde ligt ons nauw aan het hart. Ludovic, één van de



KURKEN SORTEREN IN DE JUISTE BAKJES

medewerkers van het kurkproject, heeft een sterk verminderd zicht. Zijn 'voelen' daarentegen is zeer goed ontwikkeld. Sorteren van kurk kan hij als de beste want wist je dat kunststofkurken koud aanvoelen en echte kurken warm? (De kunststofkurken malen we apart. Die worden opgehaald door een firma die ze opnieuw gebruikt in de productie van plastic gebruiksvoorwerpen.) Jurgen, een medewerker die in Dadizele woont, doet wekelijks zijn kurkophaalbeurt langs de cafés en restaurants van het dorp. Hij is zeer sociaal en praat graag met de mensen. Iedereen kent Jurgen en Jurgen kent iedereen. Door zijn kurkentochtje kan hij doen waar hij goed in is. Tijdens het malen van de kurken worden we in het kurkatelier beneveld door al die heerlijke wijngeuren die vrij komen. Intussen vinden we geregeld kleine voorwerpen tussen al die kurken. Daarom legden we een schattendoos aan.

Oude munten, kurkentrekkers, mesen,... zijn de schatten die we tot nu verzamelden. Wie weet wat we ooit op een dag nog vinden? Momenteel ijveren we voor een tweede kurkmachine. Om de instroom van de kurken bij te houden, moeten we meer malen. Als je ons project genegen bent, kan je ons helpen zodat we die tweede machine kunnen aankopen. 4 000 euro moeten we zien te verzamelen. Ons rekeningnummer is: 777-5224980-54 (met vermelding 'kurkmachine'), Mariënstede vzw, Remi Dewittestraat 6, 8890 Dadizele, tel: 056 50 94 13, fax: 056 50 52 42, mail: [info@marienstede.be](mailto:info@marienstede.be). Voor info kun je ook terecht bij Peter Steen die voor ons de kurkisolatie verkoopt (tel: 0475 362 759, mail: [peter@petersteen.be](mailto:peter@petersteen.be)).

Hilde Decoene  
medewerkster Mariënstede